

NORGES HØYESTERETT

D O M

avsagt 26. september 2019 av Høyesterett i avdeling med

dommer Hilde Indreberg
dommer Knut H. Kallerud
dommer Arne Ringnes
dommer Cecilie Østensen Berglund
dommer Kine Steinsvik

HR-2019-1788-A, (sak nr. 19-061738STR-HRET)
Anke over Borgarting lagmannsretts dom 18. mars 2019

I.

A

(advokat Morten Kjensli)

mot

Påtalemyndigheten

(statsadvokat Peter Andre Johansen)

II.

Påtalemyndigheten

(statsadvokat Peter Andre Johansen)

mot

A

(advokat Morten Kjensli)

S T E M M E G I V N I N G

(1) Dommer **Ringnes**: Saken gjelder spørsmålet om uriktige opplysninger i samordnede meldinger og årsregnskap til Brønnøysundregistrene rammes av straffebedene mot uriktig forklaring og dokumentfalsk i straffeloven 1902 §§ 166 og 182 jf. 181, samt straffutmåling for disse forholdene og flere andre lovovertridelser.

(2) Post I og II i tiltalebeslutningen var opprinnelig en del av sakskomplekset som kalles Lime-saken, og ble skilt ut fra den ved Oslo tingretts beslutning 19. september 2016. Ny tiltalebeslutning mot A, født 10. juni 1977, ble tatt ut 5. januar 2018. Tiltalens post I gjelder overtredelse av merverdiavgiftsloven § 72 nr. 1 jf. straffeloven 1902 § 271 jf. § 272. Grunnlaget er dette:

«I egenskap av innehaver av enkeltpersonforetaket X med avgiftspliktig virksomhet i Oslo kommune ga han uriktige opplysninger i omsetningsoppgaver fra og med 3. termin 2004 til og med 3. termin 2009. Han unnlot å opplyse om at virksomheten i tillegg til omsetning som var innberettet til avgiftsmyndighetene, hadde ytterligere omsetning med ca. 6,1 millioner kroner. Han unndro ved dette merverdiavgift med ca. 1,5 millioner kroner.»

(3) Tiltalens post II gjelder overtredelse av straffebestemmelsen i regnskapsloven § 8-5 første ledd første punktum jf. tredje punktum sammenholdt med en rekke bestemmelser i regnskapsloven og bokføringsloven. Grunnlaget for disse forholdene er beskrevet slik:

«I perioden 2004 - 2009 i Oslo, unnlot han, som innehaver av enkeltpersonforetaket X, å sørge for at regnskapsføringen skjedde i samsvar med god regnskapsskikk og at bokføringen var ajour. Alle inntekter ble ikke bokført, dokumentasjon av inntekter og kostnader var mangelfull, det manglet varetellingslister og manglende uttaksspesifikasjon. Særlig/særdeles skjerpene omstendigheter foreligger blant annet fordi overtredelsen har foregått over en lang periode.»

(4) Tiltalens post III gjelder overtredelse av straffeloven 1902 § 271 jf. § 270 første ledd nr. 1 jf. andre ledd. Grunnlaget er her:

«I tidsrommet 28. juni 2010 til 31. august 2014 i Oslo, som innehaver av flere dagligvarebutikker som var tilknyttet Jokerkjeden og Lime minipris AS, medvirket han til at NAV ble forledet til å utbetale til sammen 1 070 632 kroner i ulike trygdeytelser til flere forskjellige personer som ikke hadde krav på de forskjellige stønadene. Ved et tilfelle etablerte han et fiktivt arbeidsforhold som dannet grunnlag for utbetaling av sykepenger, foreldrepenger og dagpenger og ved fire anledninger hadde han personer i arbeid som mottok arbeidsavklaringspenger og dagpenger og som ikke meldte fra til NAV hvor mange timer de jobbet i uka.»

(5) Tiltalebeslutningen beskriver deretter de konkrete forholdene knyttet til fem personer.

(6) Tiltalebeslutningen post IV a gjelder overtredelse av straffeloven 1902 § 166 første og andre ledd for de forhold som var beskrevet i post III. Post IV b omhandler følgende forhold:

«I tidsrommet 28. februar 2011 til 25. august 2014 i Oslo, ga han, og/eller medvirket han til, at det ved gjentatte anledninger ble gitt uriktig informasjon til flere offentlige registre som forvaltes av det statlige organet 'Brønnøysundregistrene'. I samordnede registermeldinger som han sendte, og/eller medvirket til at ble sendt inn, ble det oppgitt en rekke personer som daglige ledere, styreledere, styremedlemmer, varastyremedlemmer og aksjeeiere i aksjeselskaper i dagligvarebransjen han selv, og ved

et tilfelle hans bror, fullt ut eide og drev. Personene hadde ingen formelle roller i de aktuelle selskapene og navnene deres ble brukt for å skjule de reelle eier- og ledelsesforholdene. Videre sendte han, og/eller medvirket han til, at årsregnskap som var bekreftet av personer med fiktive roller ble sendt inn til Regnskapsregisteret.»

(7) Det er deretter gitt en beskrivelse av de konkrete forholdene, som omfatter til sammen 25 registreringsmeldinger og innsendelser av årsregnskap for seks aksjeselskaper.

(8) Post V gjelder overtredelse av straffeloven 1902 § 182 jf. § 181. Grunnlaget er:

«Til tid og på sted som nevnt i post IV, og/eller andre steder, utferdiget og benyttet, og/eller medvirket han til at det ble utferdiget og benyttet en rekke falske dokumenter i anledning hans drift av dagligvarebutikker som var organisert inn under de i post IV nevnte aksjeselskaper. Dokumentene, herunder registreringene og årsregnskapene, var signert med vanlig og elektronisk signatur av flere av de i post IV nevnte personer med fiktiv rolle/stilling i de respektive aksjeselskapene slik som nærmere beskrevet i post IV. Ved noen anledninger signerte han også selv med navnet til flere av de nevnte personene.»

(9) Oslo tingrett avsa 14. mai 2018 dom. Punkt 1 til 3 i domsslutningen lyder:

- «1. A, født 00.00.1977, dømmes for overtredelse av merverdiavgiftsloven (1969) § 72 nr. 1, jf. straffeloven (1902) § 271, jf. § 270, regnskapsloven (17. juli 1998 nr. 56) § 8-5 første ledd første punktum jf. tredje punktum, bokføringsloven (19. november 2004 nr. 73) § 15 første ledd første straffalternativ jf. § 2 annet ledd jf. § 7 første ledd og straffeloven (1902) § 166 første og annet ledd (5 forhold), jf. straffeloven (1902) § 62 første ledd til en straff av fengsel i 2 – to – år og 6 – seks – måneder.**
- 2. A frifinnes for tiltalens poster IV og V.**
- 3. A fradømmes retten til å drive selvstendig næringsvirksomhet for en periode av 5 – fem – år.»**

(10) Som det fremgår, ble A frifunnet for tiltalens post IV og V. Det fremgår av begrunnelsen at frifinnelsen for post IV gjaldt post IV b. I begrunnelsen for frifinnelsene, som i hovedsak er sammenfallende, viste tingretten til at det var tvilsomt om forholdene i tiltalens post IV var omfattet av ordlyden i straffeloven 1902 § 166 og at det heller ikke var «altfor sterke legislative grunner til å la lovens § 166 dekke også tilfeller av innmeldelse av det som viser seg å være stråpersoner i Brønnøysundregistrene». Frifinnelsen etter post V var særlig begrunnet i at de fiktive valgene av stråpersonene var formelt riktige.

(11) A anket bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet, saksbehandlingen og lovanvendelsen for tiltalebeslutningens post I, II, III og IV a til lagmannsretten. Påtalemyndigheten anket lovanvendelsen for postene IV b og V. Lagmannsretten henviste bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for tiltalens post I og II samt påtalemyndighetens anke over lovanvendelsen til ankeforhandling.

(12) Borgarting lagmannsrett avsa 18. mars 2019 dom med slik domsslutning:

- «1 A født 00.00.1977, dømmes for overtredelse av merverdiavgiftsloven (1969) § 72 nr. 1, jf. straffeloven (1902) § 271, jf. § 270, regnskapsloven §§ 8-5 første ledd første punktum, jf. tredje punktum, bokføringsloven § 15 første ledd første straffalternativ, jf. § 2 annet ledd, jf. § 7 første ledd, straffeloven (1902) § 166 første og annet ledd, straffeloven (1902) § 182, jf. § 181, alt sammenholdt med**

straffeloven (1902) § 62 første ledd, og for de forhold som er rettskraftig avgjort ved Oslo tingretts dom av 14. mai 2018, til en straff av fengsel i 2 – to – år.

- 2 A født 00.00.1977, fradømmes retten til å drive selvstendig næringsvirksomhet i 5 – fem – år, jf. straffeloven (1902) § 29 første ledd bokstav b, jf. § 33 a første ledd.
- 3 A født 00.00.1977, dømmes til å betale saksomkostninger for tingretten og lagmannsretten med 10 000 – titusen – kroner.»

- (13) A har anket saksbehandlingen, lovanvendelsen og straffutmålingen til Høyesterett. Påtalemyndigheten har anket over straffutmålingen. Ved Høyesteretts ankeutvalgs beslutning 13. juni 2019 ble anken over lovanvendelsen og straffutmålingen fremmet til behandling i Høyesterett.
- (14) *Mitt syn på saken*
- (15) *Lovanvendelsesanken vedrørende straffeloven 1902 § 166 – tiltalebeslutningens post IV b*
- (16) Jeg ser først på spørsmålet om foretaksmeldingene og innsendelsene av regnskaper til Brønnøysundregistrene rammes av straffeloven 1902 § 166. Forholdene faller i tid i sin helhet innenfor virkeområdet for straffeloven 1902, og straffeloven § 221 fører ikke til et gunstigere resultat, jf. straffeloven § 3.
- (17) Det sentrale saksforholdet kan oppsummeres slik:
- (18) I perioden 28. februar 2011 til august 2014 utpekte A, i egenskap av eeneier i seks aksjeselskaper, ansatte og personer i sin omgangskrets som daglige ledere, styreledere og styremedlemmer i selskapene. Selskapsbeslutningene var formelt riktige, men de valgte personene skulle ikke utøve funksjonene, og de gjorde det heller ikke. De var stråpersoner. A besørget så at det ble sendt inn samordnede registermeldinger til Brønnøysundregistrene, hvor stråpersonene var angitt som innehavere av posisjonene i selskapenes ledelse. Dette ledet til at de ble registrert i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Videre sørget A for at årsregnskaper, undertegnet av stråpersonene, ble innlevert til Regnskapsregisteret. Formålet med ikke å registrere selskapenes reelle ledelse var å få bevilling til alkoholsalg, som ikke ville ha blitt oppnådd dersom As reelle rolle i selskapene ble opplyst.
- (19) Straffeloven 1902 § 166 har denne ordlyden:
- «Med Bøder eller med Fængsel indtil 2 Aar straffes den, som afgiver falsk Forklaring for Retten eller for Notarius eller i Fremstillinger, han som Part eller Retsfuldmægtig i en Sag fremlægger for Retten, eller som mundtlig eller skriftlig afgiver falsk Forklaring til nogen offentlig Myndighed i Tilfælde, hvor han er pligtig til at forklare sig til denne, eller hvor Forklaringen er bestemt til at afgive Bevis.**
- Paa samme Maade straffes den, der bevirker eller medvirker til, at en ham vitterlig usand Forklaring i noget af de ovennævnte Tilfælde afgives af en anden.»**
- (20) Lovanvendelsesspørsmålet i saken knytter seg til straffalternativet å gi falsk forklaring til offentlig myndighet «hvor Forklaringen er bestemt til at afgive Bevis». Jeg nevner her at påtalemyndigheten for Høyesterett har anført at forholdene i tiltalens post IV b også faller inn under alternativet å gi falsk forklaring under forklaringsplikt. Som det vil fremgå av

min drøftelse i det følgende, anser jeg det ikke nødvendig å gå inn på dette straffalternativet.

- (21) Falsk forklaring betyr at man gir en bevisst usann forklaring, jf. HR-2019-599-A avsnitt 45 med videre henvisninger. Det å gi bevisst uriktige opplysninger i skjemaer og søknader til offentlige myndigheter omfattes av dette, jf. den nevnte dommen fra 2019 avsnitt 46 og Rt-1983-1357 på side 1361, som gjaldt uriktig opplysning i egenerklæring om konsesjonsfrihet. I foreliggende sak er vilkåret oppfylt, i det de innsendte dokumentene inneholdt bevisst uriktige opplysninger om hvem som reelt utgjorde ledelsen i selskapene.
- (22) Forsvareren har, under henvisning til tingrettens begrunnelse, anført at forholdet ikke rammes fordi selskapsbeslutningene om valg av stråpersonene var formelt korrekte, og at disse personene kan holdes ansvarlig etter reglene om styreansvar med videre. Dette er et synspunkt som ikke kan føre frem. Som det fremgår av det jeg allerede har sagt, er det avgjørende at A bevisst innga uriktige opplysninger.
- (23) Jeg konstaterer videre at Brønnøysundregistrene er offentlige myndigheter i bestemmelsens forstand.
- (24) Spørsmålet er da hva som menes med vilkåret om at forklaringen skal være *bestemt til å avgi bevis*.
- (25) Lagmannsretten la ved anvendelsen av dette vilkåret avgjørende vekt på om opplysningene ble innført i registrene etter forutgående materiell kontroll fra registerføreren, og om registreringen ville blitt nektet hvis sannheten var kommet for en dag. I begrunnelsen ble det vist til Kjerschow, Almindelig borgerlig straffelov, 1930, side 447, hvor det heter at «øiemedet med forklaringen må være å skaffe materiale for en avgjørelse». Meldingene til Foretaksregisteret oppfylte etter lagmannsrettens syn lovens vilkår:
- «... registrering i Foretaksregisteret vil bli nektet i den utstrekning registret har opplysninger som innebærer at oppgitte styremedlemmer mv. ikke skal ha noen funksjon som de er tillagt etter aksjeloven. Innsendelsen av opplysningene til Foretaksregisteret har derfor hatt betydning for Foretaksregisterets avgjørelse mht. om registrering skulle gjennomføres eller nektes.»**
- (26) Derimot mente lagmannsretten at Enhetsregisteret ikke kontrollerer hvem som er styremedlemmer i et aksjeselskap, og at de uriktige opplysningene da ikke ville gi grunnlag for registreringsnektelse. Tilsvarende ble det lagt til grunn at Regnskapsregisteret ikke foretar kontroll utover at årsregnskapet er underskrevet og komplett. Etter lagmannsrettens syn ble meldingene til disse registrene av denne grunn ikke rammet av § 166. Slik jeg forstår lagmannsrettens resonnement, bygger det på at de falske opplysningene må ha hatt betydning for registreringen og at dette bare er tilfellet der registerføreren foretar kontroll av innsendte opplysninger og, dersom opplysningene er uriktige, kan nekte registrering. Påtalemyndigheten har på sin side anført at det ikke kan kreves at opplysningene skal være grunnlag for en avgjørelse.
- (27) Ved lovtolkningen tar jeg utgangspunkt i lovteksten, jf. klarhetskravet i Grunnloven § 96 og Den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 7.
- (28) Formuleringen «bestemt til å avgi bevis» må leses i sammenheng med kravet om at opplysningene skal være gitt til offentlig myndighet. En naturlig forståelse av ordlyden er

at det må dreie seg om falske opplysninger som er gitt til en offentlig myndighet og som skal brukes i forbindelse med myndighetsutøvelsen. Lovteksten gir for øvrig ingen indikasjoner på om det må stilles kvalifiserte krav til bevisets betydning for de oppgaver som myndigheten utøver. Den lovforståelse som lagmannsretten har lagt til grunn, må i tilfelle bygge på en presiserende tolkning av bestemmelsen.

- (29) Straffalternativet ble tilføyd under behandlingen i Stortinget, jf. Indst. O. I (1901–1902) side 38 andre spalte, og var ment å ramme uriktige opplysninger om farskap. Hverken disse forarbeidene, eller forarbeidene til den nye straffeloven § 221 første ledd bokstav d, som har avløst § 166 med samme ordlyd, gir veiledning for forståelsen av hva som menes med «bestemt til å avgi bevis».
- (30) Det foreligger en omfattende høyesterettspraksis om det aktuelle straffalternativet i § 166. Et praktisk viktig område er politiforklaringer. Det er lagt til grunn i en rekke avgjørelser at uriktige forklaringer som gis til politiet i anledning av etterforskningen av en straffesak, rammes av § 166. Jeg viser til gjennomgangen av praksis i Magnus Matningsdal, Norsk Lovkommentar, straffeloven 1902 § 166, note 1500, Rettsdata revidert 1. juli 2108. Her fremholdes at det må avgjøres konkret:

«... om en forklaring kan anses gitt til politiet i anledning etterforskningen av en straffesak. Forklaringer som er gitt under ordinær etterforskning til bruk ved avgjørelsen av påtalespørsmålet, og med sikte på straffutmålingen, har klart dette formålet. På den annen side er det ikke tilstrekkelig at politiet har behov for forklaringen i sin virksomhet. ...»

- (31) Det kreves ikke at opplysningene skal være avgjørende bevis – det er tilstrekkelig at de inngår i bevismaterialet. Her viser jeg til Rt-1907-532 på side 533 til 534 og til Rt-1981-979, hvor førstvoterende uttaler at «[d]et kan ikke være avgjørende for spørsmålet om forklaringen var bestemt til å avgi bevis, om de tilbakeholdte opplysninger hadde større eller mindre bevisverdi». I denne sammenheng nevner jeg også Rt-1970-1118, som gjaldt etterforskningen av en brann. Det fremholdes i kjennelsen på side 1119 at opplysningene som ble gitt av domfelte, «går [...] inn som et naturlig ledd i en slik etterforskning».
- (32) Et annet område hvor § 166 har praktisk betydning, er uriktige forklaringer som gis i forbindelse med politiets utøvelse av forvaltningsmyndighet. En illustrerende kjennelse er inntatt i Rt-1958-1071. En mann hadde gitt falske opplysninger i forbindelse med båndleggelse av handelsbrev. Det heter i kjennelsen:

«Tiltalte hevder også at byretten har tatt feil, når den har funnet at det i saken var avgitt en falsk forklaring som kunne rammes av straffelovens § 166. Det er her først pekt på at hans erklæring av 10. juli 1957 ikke var bestemt til å avgi bevis. Hensikten med å kreve at han skulle avgi forklaring om at han var den ansvarlige og faste leder av firmaet, var å gi ham en advarsel mot å etablere en proformaordning, men den skulle ikke tjene som noe bevis for en beslutning fra myndighetenes side, påstås det. Jeg finner at anken heller ikke kan føre frem på dette punkt. Byretten oppfattet forholdet så at erklæringen måtte avgis for at politiet kunne avgjøre og kontrollere om As handelsbrev med rette var båndlagt for virksomheten, jfr. handelslovens § 26. Jeg mener at denne oppfatning er riktig, og erklæringen må da sies å være bestemt til bevis.»

- (33) Et eksempel på anvendelsen av § 166 ved uriktig forklaring til andre offentlige myndigheter enn politiet er Rt-1983-1357, som jeg har nevnt tidligere. En mann ble dømt etter § 166 for å ha gitt uriktige arealopplysninger på en eiendom i egenerklæring om konsesjonsplikt. I tiltalebeslutningen het det at dette ble gjort «til tross for at han visste at

arealet var mer enn dette og at erklæringen skulle gi grunnlag for tinglysingsdommerens og jordstyrets vurdering av konsesjonsplikten og adgangen til tinglysingen av skjøtet», se side 1366. Til illustrasjon nevner jeg i denne sammenheng også Rt-1978-1124. Høyesterett la her til grunn at forevisning av falsk pass i passkontrollen ble rammet av § 166.

- (34) Denne gjennomgangen leder meg frem til den konklusjon at det er tilstrekkelig for å rammes av § 166 at de uriktige opplysningene er ment å inngå som en naturlig del av beslutningsgrunnlaget for den offentlige myndighetens utøvelse av sine oppgaver.
- (35) Brønnøysundregistrenes oppgave er å sørge for sikker, brukervennlig og effektiv registrering og tilgjengeliggjøring av informasjon. Forutsetningen for at registrene kan oppfylle sin myndighetsoppgave er at registrene gir korrekt informasjon, og grunnlaget for dette er de opplysninger som gis av brukerne. Når innføringen i registeret skjer etter forutgående kontroll, treffes det en avgjørelse om innføring i registeret. Men § 166 kan ikke gis et så snevert anvendelsesområde. Registrering som skjer på grunnlag av en automatisert og maskinell prosess, slutfører registreringsprosessen og utføres av registeret i kraft av lovgrunnlaget, og opplysningene som sendes til registeret er følgelig ment å inngå som en naturlig del av beslutningsgrunnlaget for utøvelsen av denne myndighetsoppgaven.
- (36) Etter mitt syn kan det da ikke være tvil om at opplysninger som gis i samordnete meldinger til Foretaksregisteret og Enhetsregisteret, og årsregnskaper som sendes til Regnskapsregisteret, må anses å være opplysninger som er «bestemt til å avgi bevis».
- (37) Forholdet i tiltalebeslutningens post IV b skal da straffes etter straffeloven 1902 § 166.
- (38) *Lovanvendelsesanken vedrørende straffeloven 1902 §§ 182 jf. 181 og spørsmålet om idealkonkurrens – tiltalebeslutningens post V*
- (39) Straffeloven 1902 § 182 første ledd retter seg mot:
- «Den, der i retsstridig Hensigt benytter som ægte eller uforfalsket et eftergjort eller forfalsket Dokument eller som medvirker hertil, straffes med bøter eller med Fængsel indtil 2 Aar, men indtil 4 Aar, naar der handles om et indenlandsk eller udenlandsk offentligt Dokument.»**
- (40) Etter § 181 regnes som falsk dokument at «Udstederen urigtig tillægger sig en Stilling, som er af væsentlig Betydning for dets Beviskraft».
- (41) Lagmannsretten la til grunn at foretaksmeldingene og innsendelsen av årsregnskapene ble rammet av §§ 182 jf. 181, og begrunnet dette slik:
- «Bekreftelsen foretatt av stråpersoner på regnskapene og på meldinger til registrene, foregir at de har hatt en posisjon de i realiteten ikke hadde. Adferden var et utslag av et retsstridig formål, nemlig at det urettmessig skulle oppnås bevilling til salg av alkohol. Hvorvidt tiltalte skal anses som hovedmann eller medvirker er uten betydning idet medvirkning til overtredelse rammes uttrykkelig.»**
- (42) Jeg er enig i lagmannsrettens lovanvendelse.
- (43) Lagmannsretten konkluderte imidlertid med at §§ 182 jf. 181 ikke kunne anvendes i idealkonkurrens med § 166. Jeg har et annet syn på dette.

- (44) Straffebudene mot falsk forklaring og dokumentfalsk rammer forskjellige sider av det straffbare forholdet. Mens paragraf 166 retter seg mot inngivelsen av foretaksmeldingene og årsregnskapene til Brønnøysundregistrene, knytter §§ 182 jf. 181 seg til påliteligheten av den informasjon som fremgikk av meldingene, regnskapene og de underliggende selskapsbeslutningene. Straffebudene verner også forskjellige interesser. Bestemmelsen om falsk forklaring skal verne det offentliges interesse i at beslutninger treffes på korrekt faktisk grunnlag, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) side 407–408. Straffebudet mot dokumentfalsk skal sikre allmennhetens tillit til dokumenters riktighet og at de er utstedt av noen som har kompetanse til det. Bestemmelsene kan derfor, etter mitt syn, anvendes i idealkonkurrens.
- (45) *Straffutmålingen*
- (46) Det skal utmåles straff for overtredelsene som A ble rettskraftig domfelt for ved lagmannsrettens dom – ett tilfelle av grovt merverdibedrageri, medvirkning til fem trygdebedragerier og en rekke overtredelser av regnskapsloven – samt overtredelsene av straffeloven 1902 § 166 og §§ 182 jf. 181.
- (47) Bedrageriene har størst betydning ved straffutmålingen. Lagmannsretten tok utgangspunkt i at straffen for merverdiavgiftsbedrageriet isolert sett ligger på fengsel i omtrent et år og tre måneder, mens medvirkningen til trygdebedrageriene ligger på fengsel i rundt et år og to måneder.
- (48) Hverken påtalemyndigheten eller forsvareren har hatt innsigelser mot disse utgangspunktene.
- (49) Domfellelsen for grovt bedrageri etter post I i tiltalen gjelder uriktige opplysninger i omsetningsoppgaver fra og med 3. termin 2004 til og med 3. termin 2009. A unnlot å opplyse om en omsetning på i overkant av seks millioner kroner, og det unndratte avgiftsbeløpet var cirka 1,5 millioner kroner. Etter mitt syn er lagmannsrettens utgangspunkt for dette forholdet godt i samsvar med nivåene som Høyesterett har lagt til grunn i Rt-2011-1418 og Rt-2008-913. Jeg viser til at overtredelsen pågikk i lang tid og gjaldt betydelige beløp.
- (50) Domfellelsen for post III i tiltalen gjelder grovt trygdebedrageri ved at A medvirket til at Nav ble forledet til å utbetale til sammen 1 070 632 kroner i ulike trygdeytelser til fem personer. Ved et tilfelle etablerte han et fiktivt arbeidsforhold som dannet grunnlag for utbetaling av diverse trygdeytelser. Lagmannsretten la vekt på beløpets størrelse, at overtredelsene hadde pågått over lang tid – i overkant av fire år – og at tiltaltes rolle var helt avgjørende.
- (51) HR-2017-1781-A gir veiledning for straffutmålingen for dette forholdet. Saken gjaldt eget trygdebedrageri av omtrent 600 000 kroner og medvirkning til trygdebedragerier av nær 2,5 millioner kroner. Medvirkningen besto i at domfelte som daglig leder hadde bekreftet ansettelsesforhold og inntekt overfor Nav for i alt syv personer til tross for at ansettelsesforholdene var fiktive. Bedrageriene hadde et organisert preg og foregikk over lengre tid. Ved straffutmålingen ble medvirkningshandlingene sett som spesielt alvorlige. Høyesterett uttalte at samlet straff burde ligge på fengsel i omkring tre år før formildende

omstendigheter ble hensyntatt, se avsnitt 21. Av dette utgjorde 10 måneder straff for eget bedrageri på 600 000 kroner.

- (52) Beløpet i vår sak er under halvparten av beløpet for medvirkningshandlingen i saken fra 2017. Et utgangspunkt på ett år og to måneder, som lagmannsretten har lagt til grunn, synes da passende.
- (53) Tiltalens post II gjelder regnskapsovertredelser. Lagmannsretten la til grunn at disse isolert sett vil medføre en fengselsstraff på rundt 90 dager. Det ble vist til at bruddene på regnskapslovgivningen er omfattende og har pågått over lang tid.
- (54) Det er lite høyesterettspraksis som direkte viser straffenivået for regnskapsovertredelser. I Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) side 350 er det imidlertid uttalt at «[d]en gjennomsnittlige straffen for vesentlige regnskapsovertredelser, når det ikke foreligger særlig skjerpene omstendigheter, er ubetinget fengsel i rundt 30 til 90 dager». På bakgrunn av dette tar også jeg utgangspunkt i en straff på fengsel i 90 dager for overtredelsen av tiltalens post II.
- (55) Jeg går etter dette over til å se på straffutmålingen for overtredelsene av straffeloven 1902 § 166 og §§ 182 jf. 181.
- (56) Straffen som lagmannsretten utmålte for dette – fengsel i 120 dager – må etter mitt syn skjerpes. Jeg bemerker først at det generelle utgangspunktet ved overtredelse av straffeloven 1902 § 166 er ubetinget fengsel, se HR-2019-599-A avsnitt 108.
- (57) Ved fastsettelsen av straffenivået for overtredelse av § 166 må det legges vesentlig vekt på de allmennpreventive hensynene som er knyttet til å sikre at Brønnøysundregistrene har korrekte opplysninger. Kvaliteten på registrene er viktig for et godt fungerende næringsliv og for det offentliges kunnskap om næringsdrivende. Foretaksregisteret skal gi rettslig sikkerhet og økonomisk oversikt, og det er en viktig kilde til korrekte opplysninger om aktørene i norsk næringsliv. Til dette hører å sikre klare ansvarsforhold i relasjon til avtaleparter og offentlige myndigheter. Registreringsmeldinger som inneholder bevisst uriktige opplysninger, undergraver disse oppgavene. Jeg mener det må reageres strengt mot dette.
- (58) Det foreligger ikke avgjørelser fra Høyesterett som gir veiledning for straffutmålingen. Etter min mening leder de synspunktene jeg har gitt uttrykk for, til at det i alminnelighet bør reageres med en kort ubetinget fengselsstraff allerede ved en enkelt falsk registermelding til Brønnøysundregistrene. I vår sak dreier det seg om til sammen 25 foretaksmeldinger og regnskapsinnsendelser for totalt seks aksjeselskaper over en periode på tre og et halvt år. En straff av fengsel i syv til åtte måneder er da et passende nivå. Jeg mener etter dette at de handlingene det nå skal utmåles straff for, samlet sett, jf. straffeloven 1902 § 62 første ledd, kvalifiserer til en straff av fengsel i rundt tre år.
- (59) Det er så spørsmål om hvilket fradrag som skal gjøres for tidsforløpet. Lagmannsretten satte fradraget til seks måneder.
- (60) Opprinnelig tiltale for tiltalens poster I og II ble tatt ut 1. november 2015. Som nevnt ble disse så skilt ut av hovedsaken – Lime-saken, for å fremskynde behandlingen – og i den nye tiltalen var postene III, IV a og b og post V tatt med. Fra den opprinnelige tiltalen vil

det således ha gått nær fire år før endelig dom i Høyesterett, og fra skattemyndighetene anmeldte forholdene i post I og II til endelig dom vil det ha gått omtrent fem og et halvt år.

- (61) Den lange saksbehandlingstiden tilsier at det må gjøres fradrag i straffen, selv om forholdet ikke er i strid med kravet om rettergang innen rimelig tid i Grunnloven § 95 og EMK artikkel 6 nr. 1. Det må likevel tas høyde for at saken er del av en særdeles omfattende økonomisk straffesak og at det godtas at etterforskningen i slike saker regelmessig vil ta lang tid, jf. Rt-2002-1144. Det må videre legges vesentlig vekt på at utskillelsen i egen sak har sikret at den er blitt raskere behandlet enn om den hadde vært en del av hovedsaken – hvor ankebehandlingen i lagmannsretten nå pågår og er berammet frem til mai 2020.
- (62) Jeg mener på denne bakgrunn at et passende fradrag er tre måneder.
- (63) Straffen settes etter dette til fengsel i to år og ni måneder.
- (64) A er ved Oslo tingretts dom 22. juni 2018 dømt i hovedsaken til fengsel i 9 år. Dommen er som nevnt nå gjenstand for ankebehandling i Borgarting lagmannsrett, og lagmannsretten i foreliggende sak har lagt til grunn at straffeloven 1902 § 64 mest hensiktsmessig kan anvendes ved lagmannsrettens behandling av hovedsaken. Jeg er enig i dette.
- (65) Jeg stemmer for denne

D O M :

I lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 1, gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 2 – to – år og 9 – ni – måneder.

- (66) Dommer **Steinsvik:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (67) Dommer **Østensen Berglund:** Likeså.
- (68) Dommer **Kallerud:** Likeså.
- (69) Dommer **Indreberg:** Likeså.
- (70) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 1, gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 2 – to – år og 9 – ni – måneder.